

Verslag van de resultaten van het gesprek met het Vader Kennis Centrum d.d. 6 september 2019

Namens het Vader Kennis Centrum (VKC) zijn aanwezig de heren:

Peter Tromp, voorzitter, Armand Sag, Bas van 't Hoff.

Het Vader Kennis Centrum is opgericht in 1987 (als Stichting Kind en Omgangsrecht) is een landelijk werkende stichting gericht op ondersteuning en bevordering van betrokken vaderschap, gedeeld en gelijkwaardig ouderschap voor vaders en moeders en vader inclusief beleid door overheden, instanties en instellingen. Zij benadrukt het belang voor kinderen op een actieve betrokkenheid van beide ouders en beide genders in zorg, opvoeding, onderwijs, opvang en een evenwichtige verdeling van zorg- en opvoedtaken.

Het VKC maakt onderdeel uit van het SamenwerkingsVerband van Ouders met Jeugdzorg. Hun standpunt betreffende adequaat feitenonderzoek komt terug in de brieven van het samenwerkingsverband aan de Tweede Kamer en is ook verwoord door de heer Groenen (zie het verslag van het gesprek met hem elders in dit rapport). In het gesprek nu komen met name de vader specifieke onderwerpen naar voren die naar hun mening van invloed zijn op de positie van beide ouders in de opvoeding en na echtscheiding. Overigens behartigt VKC op het gebied van gelijkwaardig ouderschap ook de belangen van steeds meer moeders.

Het VKC vraagt speciaal aandacht voor het bijzondere karakter van jeugdbeschermingsonderzoeken in de context van scheidingszaken (in vergelijking met beschermingszaken). In scheidingszaken hebben ouders vaak tegengestelde belangen hetgeen een perverse prikkel kan geven tot het veiligstellen van de eigen relatie met kind/de kinderen ten koste van de relatie met de andere ouder.

Mening van het Vader Kennis Centrum

Kern van het betoog is dat de rol van beide ouders in de samenleving en officieel ook in wetgeving wel gelijkgetrokken is, maar dat dit in de praktijk (met name bij betrokkenheid van overheidsinstanties) niet het geval is. Op papier hebben beide ouders na scheiding voor het kind een betekenisvolle rol, die zou moeten bestaan uit een door hen overeengekomen evenwichtige verdeling van zorg- en opvoedtaken (het ouderschapsplan). Dat gaat verder dan een omgangsregeling.

Normering feiten onderzoek en bescherming jeugdigen en ouders in de jeugdbeschermingsketen in vergelijking met andere rechtsgebieden :

Kern voor het VKC is dat voor het opleggen van een jeugdbeschermingsmaatregel aansluiting wordt gezocht bij het **“onschuldspresumptie”**, verankerd in artikel 6 EVRM. Overheidsinstanties, in het bijzonder gecertificeerde instellingen (GI's) en Raad van Kinderbescherming (RvK), hebben decennia lang aangegeven zich niet te richten op waarheidsvinding, maar op veiligheid. (Valse) beschuldigingen door een van de ouders, meestal de vrouw, t.o.v. de andere ouder, leidt er al snel toe de omgang met de andere ouder te beperken dan wel stop te zetten. Deze extreme maatregel wordt veelal genomen zonder dat er daadwerkelijk feitenonderzoek naar de beschuldigingen heeft plaatsgevonden. Het VKC verwijst hiervoor naar uitspraak **TZ80/2017 van het constitutionele Hof BRNO (Tsjechië)**. Het constitutionele Hof constateert dat beide ouders gelijkwaardig zijn en dat het de taak is van rechtbanken en andere overheidsinstanties kinderen niet alleen te beschermen tegen fysiek geweld, maar ook tegen afwijzing door kinderen van de ene ouder ten gevolge van manipulatie door de andere ouder. Het hof constateert dat de dreiging van fysiek geweld vergelijkbaar is met schade voortvloeiende uit het verlies van hechting met een ouder ten gevolge van deze manipulatie. Deze gedachtengang van het constitutionele hof waarin ouderverstoting gelijk wordt gesteld aan de dreiging van fysiek geweld wordt ook bevestigd door de wetenschap (zie de literatuurlijst).

De werkgroep Scheiden zonder Schade schrijft in haar rapport **“Scheiden en de kinderen dan”** (pagina 11) het is wel verontrustend dat in de praktijk jeugdhulpverleners het uitgangspunt van gelijkwaardig ouderschap gemakkelijk loslaten met het oog op creëren van rust en stabiliteit voor het kind en een van de ouders geheel buiten beeld brengen. Dit ook in protocollen en richtlijnen is opgenomen, en één ouderschap in het belang van het kind wordt geacht, zonder rekenschap af te leggen van de schade die het kind daarvan ondervindt. De werkgroep geeft aan dat, gegeven het uitgangspunt van verdragen en wetgeving, het zeer gewenst is deze werkwijze tegen het licht te houden.

Op pagina 25 van ditzelfde rapport wordt als actiepoint aangegeven in samenspraak met de Nationale Politie de inzet van terzake deskundig politie personeel te onderzoeken, zowel ten aanzien van vroegtijdige signalering van complexe scheidingen als waarheidsvinding en de naleving van omgangsregelingen.

Uit het hiervoor aangehaalde blijkt dat jeugdzorgprofessionals vaak al op de plaats van de rechter zitten.

Voor in het kader van dit onderzoek te bestuderen literatuur verwijst VKC naar de hiervoor genoemde literatuur.

Het VKC constateert verder dat het gezag van ouders door GI's enorm is uitgehold. Bij een geschil tussen ouder en het (soms nog zeer jonge) kind staat de wens van kinderen vaak centraal en kan al snel leiden tot een jeugdbeschermingsmaatregel. Het kind leert af om gezag te respecteren en heeft geen inzicht in de consequenties van zijn/haar gedrag, zowel voor zichzelf als de maatschappij, op langere termijn.

Het VKC merkt, in de context van hetgeen hiervoor is weergegeven, op dat hieronder genoemde oorzaken een belemmering vormen om te komen tot gelijkwaardig ouderschap na (echt)scheiding:

1. Hulpverleners en andere organisaties geven bij scheiding bijna uitsluitend aandacht aan de inwonende verzorgende ouder, meestal de moeder;
2. Het belang van het kind bij een actieve (uitwonende) verzorgende vader wordt zelden onderkent, althans in de praktijk wordt dit niet gestimuleerd of afgedwongen na de scheiding;
3. Beslissingen over contact na een ontstane crisis wordt vaak op de lange baan geschoven, vanwege het, naar de mening van het VKC achterhaalde, standpunt dat rust voor de kinderen het meest in hun belang is. Dit komt het meest pregnant naar voren in de situatie dat:
4. Bij een vertrek van de moeder naar de vrouwenopvang, geen waarheidsvinding wordt gedaan door bijvoorbeeld Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming of politie, naar aantijgingen die de moeder doet aan het adres van vader. (Tegen) aangiften van onttrekking aan het gezag worden vaak niet opgenomen en ouders met name vaders, lijken rechteloos. Door wachtlijsten bij de onderzoeksinstanties of geen prioriteit bij de politie wordt dit onderzoek op de lange baan geschoven, met als gevolg dat het kind en de vader soms meerdere maanden geen contact hebben. Het herstel van normale opvoed- en verzorgingstaken door de vader wordt hiermee bemoeilijkt en vaak zelfs onmogelijk gemaakt onder het argument van rust en continuïteit in de opvoedsituatie van de kinderen.
5. Bovenstaande feiten houden perverse prikkels voor de inwonende verzorgende ouder in stand, namelijk:
 - a. de vlucht naar de vrouwenopvang opent uitzicht op financiering, huisvesting en het bestendigen van het verblijf en alleenrecht voor de opvoeding en verzorging;
 - b. het in stand houden van een vechtrelatie is lonend voor de inwonende ouder, zolang het argument van rust voor de kinderen het leidende principe blijft.
6. Uit veel rechterlijke uitspraken blijkt dat er geen gelijkwaardige verdeling van zorg en opvoedingstaken wordt opgelegd. Veelal krijgen mannen een omgangsregeling van een weekend in de 14 dagen en de helft van de schoolvakanties. Hierbij wordt het uitgangspunt van gelijkwaardig ouderschap direct verlaten en in- en uit wonend ouderschap gecreëerd met de gevolgen als genoemd onder punt 1.
7. Vraagtekens heeft het VKC bij het horen van kinderen, ook al zijn ze 12+, bij conflictscheidingen. Kinderen worden vaak ingezogen in het conflict door beïnvloeding door de verzorgende ouder en komen zo in loyaliteitsconflict. Bovendien is het de vraag hoe betrouwbaar zo'n kind verhoor is en of het kind in staat is om, met name de consequenties over langere termijn, van zijn/haar beslissingen te overzien.
8. Wanneer een kind, gaandeweg onder invloed van de ene ouder, de andere ouder afwijst of verstoot vindt het VKC dit een vorm van kind- en (verstoten) oudermishandeling.

Oplossingen

Als oplossing ziet VKC het volgende.

- A. Het recht van beide ouders op de uitvoering van zorg- en opvoedtaken moet nadrukkelijker aanwezig zijn, desnoods door meer expliciete wetgeving. Dit moet ook in de cultuur en beleid van de betrokken instanties (vrouwenopvang, Raad voor de Kinderbescherming, politie, Veilig Thuis, wijkteams, gecertificeerde instellingen) vastgelegd worden. Hierbij wordt van hulpverleners een veel neutralere

houding verwacht. Verwezen wordt naar België, waar de standaardregel na scheiding is dat vanaf het eerste moment van uit elkaar gaan de ene week de ene ouder, de andere week de andere ouder de verzorging op zich neemt. Vrouwenopvang zou bij gezamenlijke kinderen meer Ouderopvang moeten zijn, waar beide ouders beurtelings gebruik van kunnen maken zodat de kinderen thuis kunnen blijven en ouders ondersteunt kunnen worden om op een goede manier uit elkaar te gaan. Hierin past ook deskundigheidsbevordering bij de instanties over het belang van co-ouderschap en vaderschap.

- B. Omdat beschuldigingen omtrent huiselijk geweld, kindermishandeling of onvermogen om kinderen op te voeden vaak een rol spelen, zou bij een vermoeden van een strafbaar feit (huiselijk geweld, kindermishandeling) de politie direct aan de voorkant van dergelijke processen een feitenonderzoek moeten starten met als doel de veiligheid van kinderen te waarborgen en bij gebleken niet gefundeerd zijn van de beschuldigingen zo snel mogelijk de opvoed relatie met de andere ouder te continueren;
- C. Nu door verschillende organisaties, waaronder, Kinderombudsman, de Raad voor Kinderbescherming (RvK) en Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ), ouderverstoting als een vorm van kindermishandeling wordt erkent, moet dit ook een grond zijn voor kinderschermingsmaatregelen;
- D. Recht op correctie van dossier(s) op basis van feitenonderzoek en een verbod op het ter beschikking stellen van dossiers aan minderjarige kinderen;
- E. Bij plotseling vertrek van een ouder met de kinderen uit hun sociale en stabiele leefomgeving, zonder toestemming van de andere met gezag belaste ouder, naar een geheime locatie, zou de politie onmiddellijk die ouder moeten opsporen. Rechtsgeldige titel voor dit rechercheonderzoek is artikel 279 Sr (onttrekking ouderlijk gezag) en artikel 300 lid 4 Sr (opzettelijk benadeling van de (geestelijke) gezondheid) Richt daarbij onderzoeken niet alleen op vaders, maar ook op moeders;
- F. **Inzet van deskundig politiepersoneel** en deskundigheidsbevordering bij de politie omtrent complexe scheidingszaken en betere samenwerking tussen hulpverlenende instanties, politie en justitie;
- G. Veel vaker moeten rechters een evenwichtigere verdeling van zorg en opvoed taken uitspreken, waarbij 50/50 het uitgangspunt zou moeten zijn;
- H. Op grond van eenzijdige beschuldigingen geen verbreking meer van het contact tussen de beschuldigde ouder en het kind/de kinderen lopende het feitenonderzoek gezien de ernstige gevolgen van contactbreuk, indien nodig in een veilige setting;
- I. Substantiëring en definiëring op wetenschappelijke basis in de dossiers van in welke gevallen precies sprake is van een 'bedreiging voor de veiligheid en de ontwikkeling van het kind/de kinderen' als grondslag voor kinderschermingsmaatregelen en de plicht voor beschermingsinstanties en de rechter om dat ook in rechterlijke oordelen te motiveren, zodat dit open komt te staan voor hoger beroep. Nu blijft deze vage ongedefinieerde grondslag voor ingrijpen in de relaties tussen kinderen en ouders ongrijpbaar.

Relatie met onderhavig onderzoek.

Volgens VKC zullen bovenstaande maatregelen enorm bijdragen aan betere rechtsbescherming van (meestal) vaders in scheidingssituaties en hiermee verdieping van conflicten voorkomen. Behoud van de vader (en moeder) relatie is zeker in het belang van het kind. Hetzelfde kan gezegd worden van het positieve effect van minder conflicten tussen de ouders. Adequaat feitenonderzoek dat zo snel mogelijk start is hiervoor voorwaarde.

Literatuur:

1. "Scheiden... En de kinderen dan?"; Rapport Platform "Scheiden zonder schade"; Februari 2018; <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2018/02/22/rapport-scheiden...en-de-kinderen-dan/Rapport+Scheiden+en+de+kinderen+dan.pdf>
2. *Bijeenkomst: voorkomen van ouderverstoting*; Raad voor de Kinderbescherming; Nieuwsbericht 16-05-2019; <https://www.kinderbescherming.nl/actueel/nieuws/2019/05/16/bijeenkomst-landelijke-clientsraad-voorkomen-van-ouderverstoting-oudervervreemding>
3. *Overheidsinstellingen hebben de plicht om oplossingen te zoeken ter voorkoming van zowel het risico op fysiek geweld op kinderen als de afwijzing van de ene ouder ten gevolge van manipulatie van de kinderen door de andere ouder*; Uitspraak TZ 80/2017 van het Tjechische Constitutionele hof te Brno, 07/08/2017; <https://www.usoud.cz/aktualne/statni-organy-maji-povinnost-hledat-reseni-predchazejici-jak-riziku-fyzickeho-nasili-n/>
4. *Divorced parents who pit children against former partners 'guilty of abuse'*; Interview with Anthony Douglas, chief executive of the British Children and Family Court Advisory and Support Service

(Cafcass); *UK Telegraph*, By Lexi Finnigan; 12 February 2017

<https://www.telegraph.co.uk/news/2017/02/12/divorced-parents-pit-children-against-former-partners-guilty/>

5. Parental Alienation as Child Abuse and Family Violence; A form of emotional aggression and intimate terrorism. Edward Kruk Ph.D.; *Psychology Today*; Jan 10, 2019; <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/co-parenting-after-divorce/201901/parental-alienation-child-abuse-and-family-violence>
6. Kruk, E. (2018). "Parental Alienation as a Form of Emotional Child Abuse: The Current State of Knowledge and Directions for Future Research," *Family Science Review*, 22 (4), 141-164.
7. Harman, J., Kruk, E. & Hines, D. (2018). "Parental Alienating Behaviors: An Unacknowledged Form of Family Violence," *Psychological Bulletin*, 144 (12), 1275-1299.
8. von Boch-Galhau, W. (2018). "Parental Alienation (Syndrome) - A serious form of psychological child abuse," *Mental Health and Family Medicine*, 13, 725-739.
9. *Gespreksnotitie Vader Kennis Centrum t.b.v. de hoorzitting op 3 oktober 2018 van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid inzake Actieplan Verbetering Feitenonderzoek in de Jeugdbeschermingsketen* (Kamerstuk 31839, nr. 622); Peter Tromp; 26 september 2018

=====